

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ ТА СПЕЦИФІКА СУЧАСНИХ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ЕСЕЇВ КАРЛА-МАРКУСА ГАУССА «ЄВРОПЕЙСЬКА АБЕТКА»)

Ольга Чабанова,

старший викладач кафедри періодичної преси та медіаредагування

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

e-mail: chabanova.olga030@gmail.com

Сучасна есеїстика покликана змінювати світ, надихати до нових дій та переосмислення поведінки. Теми мультикультурності, космополітизму та рівності все більше й більше з'являються в сучасних європейських й українських есеїстів. Яскравим прикладом таких творів є збірка Карла-Маркуса Гаусса «Європейська абетка» (1997). Це «доросла абетка» про національну нерівність, економічний расизм, міграцію, політику мультикультурності. Стаття присвячена питанню мультикультурності європейського континенту, досягненню порозуміння між різними національностями, важливості міжкультурної комунікації як науки й одвічним міжкультурним конфліктам на прикладі есеїв збірки Карла Маркуса-Гаусса «Європейська абетка».

Ключові слова: мультикультурність, міжкультурна комунікація, есеїстика, глобалізація, політика мультикультуралізму.

Актуальність дослідження. Постановка проблеми та її зв'язок із науковими й практичними завданнями.

Сучасні глобалізаційні процеси, розвиток техніки, постмодерна культура, а також політика провідних держав світу та Європи, зокрема, сприяють поширенню мультикультурності та створенню

212

середовища для міжкультурної комунікації. До того ж, відкрите інформаційне суспільство сприяє стиранню кордонів між націями й все більше створює можливості для міжкультурної комунікації, з одного боку, але з іншого — це суспільство не гарантує якісну міжкультурну комунікацію без конфліктів.

Тому проблема мультикультурних процесів є важливою й актуальною сьогодні: як політика мультикультурності впроваджується в різних країнах Європи, які це викликає настрої в корінного населення, чи сприяє ця політика налагодженій комунікації. Дослідження явища мультикультурності є важливим також для українського суспільства.

Україна — мультикультурна держава, її мультикультуралізм зумовлений важливими історичними подіями (Україна перебувала в складі інших держав, брала участь у двох світових війнах, була жертвою набігів монголів тощо) та міграційними процесами минулого й сьогодення. А висвітлення проблеми мультикультурності та міжнаціональної комунікації на європейському континенті в есеях збірки «Європейська абетка» (1997) Карла-Маркуса Гаусса дає нам уявлення про сучасний стан мультикультурності в Європі, зокрема в Східній.

Дослідження міжкультурної комунікації, важливих аспектів мультикультурності своєї держави та європейських країн загалом дає можливість уникнути конфліктогенних ситуацій або знайти шляхи вирішення конфліктів, які вже існують. Есеїстика як вид публіцистичної журналістики має великий вплив на соціум і може сприяти як залагодженню суперечок, так і створенню їх, тому важливість вивчення мультикультурних явищ не можна переоцінити.

Мета дослідження — дослідити проблеми мультикультурності та міжнаціональної комунікації на європейському континенті через есеї Карла-Маркуса Гаусса.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теорії міжкультурної комунікації, що намагалися пояснити цей феномен із різних точок зору, розробляли західні дослідники К. Бергер, С. Гантінгтон, Е. Гірш, Г. Гофстеде, С. Даль, Е. Холл. Питання підготовки майбутніх фахівців різних галузей до міжкультурної комунікації розглядалися багатьма науковцями. Проблеми мовленнєвої діяльності та спілкування привертали увагу Л. Виготського, В. Гумбольдта, М. Жинкіна, І. Зимньої, Л. Паламаря, В. Скалкіна; навчання іноземних мов зі спеціальною метою — І. Бермана, В. Бухбіндера, Р. Джонсона, Ф. Епперта, Б. Коффі, Г. Стоуна, І. Тюдора, Д. Уільямса, Е. Уотерса, Х. Холіка, В. Штраусса; проблеми професійного спілкування — С. Грінько та інших; структура й зміст комунікативної компетентності — А. Александренко, А. Сичова та інших.

В Україні предметне поле досліджень у межах проблематики «міжкультурна комунікація» сьогодні у процесі формування, над ним працюють В. Андрущенко, Н. Висоцька, О. Гриценко, Л. Губерський, І. Дзюба, П. Донець, В. Євтух, А. Єрмоленко, Г. Касьянов, М. Кушнарьова, Л. Нагорна, М. Обушний, П. Скрипка та інші. Словник термінів міжкультурної комунікації створив Ф. Бацевич, а упорядкуванням загальних знань про міжкультурну комунікацію займався В. Манакін. Також міжкультурна комунікація як міждисциплінарна наука почала вивчатися в контексті багатьох інших наук. Наприклад, міжкультурну комунікацію та переклад вивчала Т. Сніца, а особливості досягнення міжкультурної комунікації в педагогічній справі висвітлював у своїй статті О. Холоденко.

Виклад основного матеріалу дослідження.

1. Виникнення міжкультурної комунікації, як і будь-якої дисципліни, зумовлено потребами людства. З історії становлення міжкультурної комунікації як науки відомо, що теоретичні підвалини

заклав Е. Холл. У книзі «Безмовна мова» (1959 р.) міжкультурна комунікація визначена як наука, що має вивчати взаємозв'язок між культурою та комунікацією через виявлення притаманних різним народам культурних моделей (патернів) [15, 56].

Фактично початок нової науки почався ще з дослідження взаємодії культури й комунікації. І розгляд зв'язків комунікації та культури вже здійснювався в роботах філософів XVII–XX ст. Л. Ваптенштайна, Ю. Габермаса, Г. Гадамера, І. Канта, Ф. Ніцше, П. Сорокіна, І. Фіхте, З. Фрейда, Ф. Шляєрмахера, О. Шпенглера та інших. Поняття міжкультурної комунікації виникає в середині XX ст. і пов'язане з іменами таких учених: Е. Холл, К. Клакхон, А. Кребер, Р. Портер, Д. Трейгер, Л. Самовар. Як вже було зазначено, поняття «міжкультурна комунікація» в науковий обіг увели вчені Е. Холл та Г. Трейгер: «Міжкультурна комунікація — комунікація між представниками окремих культур, коли один учасник виявляє культурну різницю іншого» [15, 57]. Це обмін інформацією, почуттями, думками представників різних культур, який має місце у бізнесі, туризмі, спорті, особистих контактах, науковому та освітньому просторі тощо [2]. Саме вони започаткували міжкультурну комунікацію як науку. Далі міжкультурна комунікація почала активно розвиватися в Америці, Західній Європі, пізніше — й у країнах Східної Європи (і в Україні, зокрема).

2. Причини та наслідки мультикультуралізму в Європі.

Дві світові війни та велика кількість невеликих воєн між двома країнами або всередині країни сприяли міграційним процесам. Явища постмодерну, космополітизму, глобалізації та величезні зміни в технічному розвитку сприяли ще більшому розвитку цього питання у гомогенних країнах Європи. Ці та інші процеси вплинули на етнічну різноманітність європейського континенту, що підштовхнуло політичних лідерів до впровадження політики

мультикультуралізму. Деякі дослідники особливо пов'язують мультикультуралізм та постмодерн: «Мультикультуралізм можна розглядати як продукт постмодерну, який несе ідею децентралізації, відсутності домінантних культурних та ціннісних систем. Постмодерн відкидає етноцентризм. Відтак утверджується ідея культурного і соціального релятивізму, співмірності та розмаїття систем» [7, 190–191]. Явище культурного релятивізму — це та ідея, яку й несуть у собі мультикультурні процеси, тобто повага та увага до всіх культур, без нав'язування культури однієї нації, як при етноцентризмі.

Принципи мультикультуралізму, а саме: рівноцінність культур, визнання значущості культурної, релігійної, етнічної ідентичності меншин, позитивне сприйняття різноманіття в суспільстві — добре прижилися в Європі, яка перемогла нацизм і культивує ідеї толерантності та гуманізму.

Першими політику мультикультурності в Європі почали впроваджувати Нідерланди. Вони першими почали виділяти кошти для підтримки інших культур: фінансували індуські та мусульманські школи, центри африканської культури, радіопередачі та телешоу мовою іммігрантів. Також постійні опитування перевіряли рівень толерантності корінного населення. Нідерланди стали взірцем мультикультуралізму для європейських країн [7, 116].

Усі явища мультикультуралізму в Європі, а також реакції політичних діячів та пересічних громадян показують, що Європа не може досягти рівності в різноманітті культур. За мультикультурністю часто стоїть політика асиміляції та сегрегації, деякі країни навіть не приховують, яку саме політику використовують до іммігрантів. Агресивна поведінка держави призводить до ксенофобії зі сторони корінних жителів, іноді й до терористичних дій. Хоча не можна звинувачувати в усьому державу, але розумна політика інтеграції іншокультурних мігрантів

може знизити ризики таких явищ. Навіть вдала політика Нідерландів із часом зазнала поразки та не прижилася серед корінного населення. Після досить довгого періоду впровадження мультикультуралізму в більшості країн Європи майже всі країни визнали її недієвість та неможливість продовження створення комфортних умов для всіх мешканців країн: корінних жителів та іммігрантів. Європейська модель мультикультуралізму самими ж європейцями була визнана нежиттєздатною.

3. Мультикультурність та міжкультурна комунікація в сучасній есеїстиці (на прикладі збірки есеїв Карла Маркуса-Гаусса «Європейська абетка»).

Тему мультикультуралізму підіймають і українські есеїсти: А. Любка «У пошуках варварів», С. Жадан «У.Р.С.Р.», «Біг Мак», Я. Поліщук «Пошуки Східної Європи: тіні минулого, міражі майбутнього» тощо. Але саме «Європейська абетка» повністю присвячена темі міжкультурної комунікації та проблематиці політики мультикультуралізму в Європі. Вона передає проблеми мігрантів та корінних жителів не лише Західної Європи, а й акцентує увагу на Східній Європі, багатстві її мови, традицій, а також причинах великої кількості міграційних процесів зі Східної на Західну Європу.

«Всі європейські нації брали участь в обміні своїм населенням, зокрема й ті, що так люблять плекати свій виразнонаціональний профіль» [1, 8], — пише Карл-Маркус Гаусс у першому есеї збірки «Еміграція» (Auswanderung). Є країни, що більше відпускали людей, і ті, що більше приймали. Такий факт наводить автор у цьому ж есеї: «<...> Італія, скажімо, була класичною країною еміграції, адже цілі села й роди переносила в інші країни <...>» [1, 8]. Мультикультурність на європейському континенті — це не те, що з'явилося за останнє століття як данина моді. Міграційні процеси існували століттями та вважалися нормою.

«Століттями внутрішні європейські переселення переміщували людей на схід, і те, що сьогодні колишні країни еміграції стали країнами імміграції, — кумедна іронія історії» [1, 9], — цей мало-відомий історичний факт, який використовує автор, показує міграційні процеси трохи з іншого боку. Адже в свідомості багатьох вже закріпився стереотип, що Європа — рай для всіх, і ніхто не хотів би виїжджати звідти за кращим життям. Європейці у відповідь на міграційні процеси післявоєнного часу намагалися інтегрувати іноземців до європейського рівня життя й почали впроваджувати політику мультикультуралізму.

Мультикультуралізм — явище суспільного життя, яке полягає в співіснуванні багатьох представників різних націй/народів/етносів у рамках одного суспільства. Європейський континент став відокремленим суспільством, завдяки формуванню ЄС. Кордони між країнами Європи відкриті для торгівлі, політичних справ та подорожей звичайних громадян. Спільна валюта — євро — розбавляє економічні кордони та об'єднує країни Європи ще на фінансовому рівні.

У своїх есеях Карл-Маркус Гаусс не раз акцентує увагу на важливості економічного складника проблеми — грошей у європейському суспільстві. Він описує створення нової дискримінації, економічної, яка є не такою обговорюваною, як дискримінація за статтю чи расою: «<...> не треба іншого кольору шкіри, мови, релігії чи навіть громадянства, аби цілі групи стали чужинцями у своїй країні: економічний расизм оголошує бідних окремою нацією в державі, витісняє їх з традиційного союзу, перетворюючи тим на чужинців <...>» [1, 43]. Автор виділяє бідних як окрему націю, яка страждає від дискримінації ще дужче від того, що знаходиться в такій розвиненій та стабільній багатій наддержаві, як Європа. До такої нації часто-густо належать іммігранти, біженці

та переселенці.

Іноземці-чужинці в Європі стають «цапом-відбувайлом», на яких скидають всю провину за економічні кризи та нестабільність, мовляв, через потік іноземців і розхиталася така стабільна економіка потужної Європи. Тому це створює ще один привід для ксенофобії, поряд із усіма іншими, які ми розглянемо пізніше.

Незважаючи на всю нетерпимість до іммігрантів та біженців, у Європи немає іншого виходу, аніж навчитися жити разом, бо дешева робоча сила завжди буде корисна для економіки будь-якої країни. Тому політика мультикультуралізму, яку європейці вирішили запровадити частково після досвіду Америки, частково після самостійно обдуманого ситуації та спираючись на власний історичний досвід, мала стати способом інтеграції іноземців у життя європейської спільноти.

Автор показує історичний факт проголошення прав людей та громадян, яким пишаються у Європі як символом розвитку гуманізму та толерантності, з дещо іншого боку. Велика Французька революція проголосила права людей та громадян, не згадавши й слова про меншини: «<...> вважаючи реліктами варварських часів, швидко вичистила під корінь звідусіль, де за давніми традиціями їх шанували» [1, 138]. Замість прав та свобод меншини отримали жорстокий контроль, особливо над мовою. Французька додержавна система прагнула навести лад у всій тій мішанині мов меншин, ця політика досі перегукується зі ставленням французької політики.

Міжнаціональна комунікація ж у збірці есеїв Карла-Маркуса Гаусса подається як щось, чого насправді не існує в Європі. Різні національні одиниці не можуть досягти порозуміння, виникають міжнаціональні конфлікти та образи. Досягти порозуміння важко через різні культурні коди, різну історію національностей та «мову» (не в лінгвістичному значенні, а психологічному). До того ж,

довга європейська історія, що наповнена війнами, колонізацією, революціями тощо створила прірву між деякими національностями. Тому історичний досвід ще більше впливає на порозуміння європейських націй.

Важливий конфлікт, який Карл-Маркус Гаусс передає у своїх есеях, — це стосунки між більш розвиненим та економічно стабільним Заходом і планово економічним та менш розвиненим Сходом. Серед політиків, науковців та пересічних мешканців країн Сходу та Заходу створюється зрозуміла градація, що ставить одного на ступінь вище від іншого.

Зрозуміло, це явище не обов'язкове при спілкуванні західного та східного європейця, але автор відобразив тенденцію в своїй збірці. Якщо бути точнішим, то це характерне для корінних представників національних держав. Неможливість досягти міжкультурного порозуміння можна пояснити невдалою політикою мультикультуралізму та поганою інтеграцією іноземців у життя провідних країн світу.

Висновки та перспективи дослідження.

Проаналізувавши есеї збірки «Європейська абетка» Карла-Маркуса Гаусса, можемо зробити висновок, що образ Європи, який створили самі європейці, та її привілейований стан відрізняються від реальності. Саме реалії мультикультуралізму в Європі й показує сучасний австрійський письменник та есеїст Карл-Маркус Гаусс. Його збірка есеїв «Європейська абетка» демонструє Європу без маски толерантності та терпимості. Дискримінація до інших культур залишилася: можливо, у м'якому та майже непомітному вигляді, але залишилася й зараз. З'явилася нова економічна дискримінація, близька до расизму.

Вивчення проблеми мультикультурності та вдалої міжкультурної

комунікації має допомогти в досягненні порозуміння між різними народами, частинами Європи або й навіть частинами континенту. Цей складний процес соціальної взаємодії варто продовжувати досліджувати й далі, а есеї сучасних європейських та українських журналістів і письменників можуть бути джерелом інформації.

Література:

1. Гаусс К.-М. Європейська абетка / переклад з нім. Ю. Прохаська. Чернівці : Книги ХХІ, 2017. 192 с.
2. Сніца Т. Є. Переклад в контексті міжкультурної комунікації. Львів : Філологічні науки, 2014. 325 с.
3. Терешкович П. В. Нация : философский справочник. Москва : Потенциал, 1989. 450 с.
4. Толмачева Т. А. Методический потенциал использования коммуникативных стратегий иноязычного речевого поведения в процессе обучения иностранному языку в языковом вузе. *МНКО*. 2008. Вип. 4. С. 95–98.
5. Хабермас Ю. Европейское национальное государство: его достижения и пределы. О прошлом и будущем суверенитета и гражданства. Нации и национализм. Москва : Праксис, 2002. 456 с.
6. Холоденко О. В. Особливості міжкультурної комунікації. URL: <http://www.kamts1.kpi.ua/node/2483> (дата звернення: 30.08.2020).
7. Шевчук Д. Сучасна політична філософія: навчальний посібник. Острог : Видавництво національного університету «Острозька акад.», 2012. 347 с.
8. Шпоть О. С. Про Демократію. Київ : Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. 2010. С. 130–139.
9. Ящук Т. І. Філософія історії: курс лекцій : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2004. 510 с.

10. Alibhai-Brown Y. *After Multiculturalism*. L. : Foreign Policy Centre, 2000. 214 p.
11. Christoph Pan. Beate Sibylle Pfeil, *Minderheitenrechte in Europa*. Handbuch der europäischen Volksgruppen (2002), English translation 2004. 128 p.
12. Connolly K. Angela Merkel declares death of German multiculturalism. *The Guardian*, Sunday 17 October 2010. URL: <https://www.theguardian.com/world/2010/oct/17/angela-merkel-germany-multiculturalism-failures> (дата звернення: 30.08.2020) [In English].
13. Cuccioletta D. *Multiculturalism or Transculturalism: Towards a Cosmopolitan Citizenship*. London, 2001. 11 p.
14. European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations : web-site. URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/check-current-status_en (дата звернення: 11.02.2020).
15. Hall Edward T. *The silent language*. New York, 2001. 242 p.
16. Jardine, Lisa. *Worldly Goods: A New History of the Renaissance*. New York, 1996. 470 p.
17. L'Institut national de la statistique et des études économiques collecte, produit, analyse et diffuse des informations sur l'économie et la société françaises: web-site. URL: <https://www.insee.fr/fr/accueil> (дата звернення: 11.02.2020).
18. Fiske J. *Television culture*. London: Routledge, 1999. 356 p.
19. *Many tongues, one family. Languages in the European Union*. Office for Official Publications of the European Communities. 2004. 27 p.

УДК: 821.112.2(436)-4Гauss:316.77:008

DOI: 821.112.2(436)-4Gauss:316.77:008

**Европейский мультикультурализм
и специфика современных межнациональных коммуникаций
(на примере эссе Карла-Маркуса Гаусса «Европейская азбука»)**

Ольга Чабанова,

старший преподаватель

кафедры периодической прессы и медиаредактирования

Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

e-mail: chabanova.olga030@gmail.com

Современная эссеистика призвана изменять мир, вдохновлять на новые действия и переосмысление поведения. Темы мультикультурности, космополитизма и равенства стали все больше и больше появляться у современных европейских и украинских эссеистов. Ярким примером таких произведений является сборник Карла-Маркуса Гаусса «Европейская азбука» (1997). Это «взрослый алфавит» о национальном неравенстве, экономическом расизме, миграции и политике мультикультурности. Статья посвящена вопросу мультикультурности европейского континента, достижению взаимопонимания между разными национальностями, важности межкультурной коммуникации как науки и извечным межкультурным конфликтам на примере эссе сборника Карла Маркуса-Гаусса «Европейская азбука».

Ключевые слова: мультикультурность, межкультурная коммуникация, эссеистика, глобализация, политика мультикультурализма.

**European multiculturalism
and the specifics of modern interethnic communications
(on the example of essays by Karl-Marcus Gauss
«The European Alphabet»)**

Olha Chabanova,

Senior Lecturer at the Department of Journalism,
Advertising and Media Communications Chair
Odesa I. I. Mechnikov National
e-mail: chabanova.olga030@gmail.com

The study of the phenomena of multiculturalism and intercultural communication began in the middle of the twentieth century and continues to this day. The impetus for the emergence of a new scientific discipline was the development of humanism after World War II. European and American scholars have begun to study the phenomenon of multiculturalism and the need for intercultural communication, trying to find features of communication between nations, to reach an understanding between them, to find scenarios for resolving conflicts and more.

Our article complements the study of the multicultural nature of the European continent, the achievement of understanding between different nationalities, the importance of intercultural communication as a science and age-old intercultural conflicts on the example of essays by Karl Marcus-Gauss «European Alphabet». Modern essay writing is designed to change the world, inspire new actions and rethink behavior. Themes of multiculturalism, cosmopolitanism and equality have become more and more common among contemporary European and Ukrainian essayists. A striking example of such works is the collection of Karl-Marcus Gauss «European Alphabet» (1997). This is the «adult alphabet» of national inequality, economic racism, migration, multiculturalism.

In conclusion, we can say that the study and further development of intercultural communication should contribute to improving the policy of multiculturalism,

which is implemented by countries in Europe and the Americas. Changes in the policy of multiculturalism are not only recommended, but also mandatory, because the situation now does not create fair comfortable conditions for life and development of migrants in Europe and America.

Keywords: multiculturalism, intercultural communication, essays, globalization, policy of multiculturalism.

References:

1. Gauss, K.-M. (2017) Yevropeiska abetka [European alphabet]. Chernivtsi [In Ukrainian].
2. Snitsa, T. Ye. (2014) Pereklad v konteksti mizhkulturnoi komunikatsii [Translation in the context of intercultural communication]. Lviv [In Ukrainian].
3. Tereshkovych, P. V. (1989) Natsyia [Nation]: filiosofskyi spravochnik. Moskva [In Russian].
4. Tolmacheva, T. A. (2008) Metodicheskij potencial ispol'zovaniia kommunikativnyh strategij inozazychnogo rechevogo povedeniia v processe obuchenija inostrannomu jazyku v jazykovom vuze [Methodological potential of using communicative strategies of foreign language speech behavior in the process of teaching a foreign language in a language university]. Vol. 4. pp. 95–98 [In Russian].
5. Habermas, Ju. (2002) Evropejskoe nacional'noe gosudarstvo: ego dostizhenija i predely. O proshlom i budushhem suvereniteta i grazhdanstva. Nacii i nacionalizm [The European Nation State: Its Achievements and Limits. On the past and future of sovereignty and citizenship. Nations and nationalism]. Moskva [In Russian].
6. Kholodenko, O. V. Osoblyvosti mizhkulturnoi komunikatsii [Features of intercultural communication]. URL: <http://www.kamts1.kpi.ua/node/2483> (accessed: 30.08.2020) [In Ukrainian].
7. Shevchuk, D. (2012) Suchasna politychna filosofia [Modern political philosophy]: navchalnyi posibnyk. Ostroh [In Ukrainian].
8. Shpot, O. S. (2010) Pro Demokratiiu. Kyiv [About Democracy. Kyiv]. pp. 130-139 [In Ukrainian].
9. Yashchuk, T. I. (2004) Filosofia istorii [Philosophy of history] : kurs lekcii.

- Kyiv [In Ukrainian].
10. Alibhai-Brown, Y. (2000) *After Multiculturalism*. L. [In English].
 11. Christoph, Pan. (2004) Beate Sibylle Pfeil, *Minderheitenrechte in Europa. Handbuch der europäischen Volksgruppen* (2002) [In English].
 12. Connolly, K. (2010) Angela Merkel declares death of German multiculturalism. URL: <https://www.theguardian.com/world/2010/oct/17/angela-merkel-germany-multiculturalism-failures> (accessed: 30.08.2020) [In English].
 13. Cuccioletta, D. (2001) *Multiculturalism or Transculturalism: Towards a Cosmopolitan Citizenship*. London [In English].
 14. European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations. URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/check-current-status_en (accessed: 11.02.2020) [In English].
 15. Hall Edward, T. (2001) *The silent language*. New York [In English].
 16. Jardine, Lisa. (1996) *Worldly Goods: A New History of the Renaissance*. New York [In English].
 17. L'Institut national de la statistique et des études économiques collecte, produit, analyse et diffuse des informations sur l'économie et la société françaises. URL: <https://www.insee.fr/fr/accueil> (accessed: 11.02.2020) [In English].
 18. Fiske, J. (1999) *Television culture*. London [In English].
 19. Many tongues, one family. *Languages in the European Union*. (2004) Office for Official Publications of the European Communities [In English].